

Echte tijm (*Thymus vulgaris*)

De Lipbloemenfamilie (Lamiaceae) telt vele prima bijenplanten onder haar 3.500 soorten. In deze rubriek is dan ook diverse malen ruimte besteed aan een lid van deze familie. Echte tijm is nummer 17 in de rij.

Weer zo'n bijenplant waar je bij goede weersomstandigheden steeds bijen op kunt aantreffen. Ook als de drachtbron maar een klein aantal planten telt, is het voor de bijen toch aantrekkelijke die te benutten om nectar te peuren. Stuifmeel zie je de bijen praktisch niet op de bloemen verzamelen.

Balsemkruid

Echte tijm is een van de vele soorten van het geslacht Tijm (*Thymus*) dat zijn natuurlijk verspreidingsgebied in het gematigde deel van Eurazië heeft liggen. In ons land is zij niet inheems, ze komt oorspronkelijk uit het Middellandse-Zeegebied. Echte tijm is een van de zeven kruiden die vroeger door de Egyptenaren werden gebruikt bij het balsemen. Van de tijmsorten is Echte tijm het meest aromatisch.

De plant die de vorm heeft van een halfstruik, houdt van een zonnige standplaats met een voedselarme goed doorlatende grond. Zij kan 2-3 decimeter groot worden en heeft een krachtige penwortel.

De kleine bladeren hebben een korte steel en zijn aan de onderzijde viltig behaard. Aan de rand zijn ze omgekruld. De bouw van de bladeren wijst op de droogtebestendigheid van de plant.

Twee soorten bloemen

In mei en juni kunnen de bijen op de bloemen terecht voor nectar en stuifmeel. De bloemen staan in een schermvormige bloeiwijze in de oksel van de bladeren. Bij twee tegenover elkaar staande bladeren vormen de bloemen een schijnscherm. In de kruidentuin van de Leidse Hortus Botanicus waar ik een groepje planten van de Echte tijm aantrof, viel het me op dat de bloesems van een aantal planten duidelijk minder opvallend waren. De bloemen daarvan waren veel kleiner. Wat is namelijk het geval: Echte tijm heeft twee soorten bloemen, tweeslachtige en bloemen waarin de meeldraden niet volledig zijn gevormd, functioneel vrouwelijk dus. De tweeslachtige bloemen hebben een langere bloemkroon. Maar de bijen maken geen onderscheid en halen nectar op beide

soorten. De bloemkroon is lila of roze, soms wit. Hij heeft een korte buis met aan de zoom twee duidelijk zichtbare lippen. Aan de vorm daarvan is af te leiden dat de bloemkroon feitelijk bestaat uit vijf met elkaar vergroeide kroonbladen. Twee aan de bovenzijde die samen de bovenlip vormen en drie aan de onderzijde, de onderlip, die grote lobben heeft, twee opzij en een iets grotere in de midden. Ook de kelk is tweelippig. Een bovenlip met drie korte tanden en een diep ingesneden onderlip. Er zijn vier meeldraden die tegen de bovenlip van de bloem liggen, twee lange en twee korte.

De tweeslachtige bloemen zijn proterandrisch, dat wil zeggen dat eerst de meeldraden rijp zijn en het stuifmeel wordt afgegeven en dat daarna de stamper verder uitgroeit en rijp wordt om stuifmeel te ontvangen.

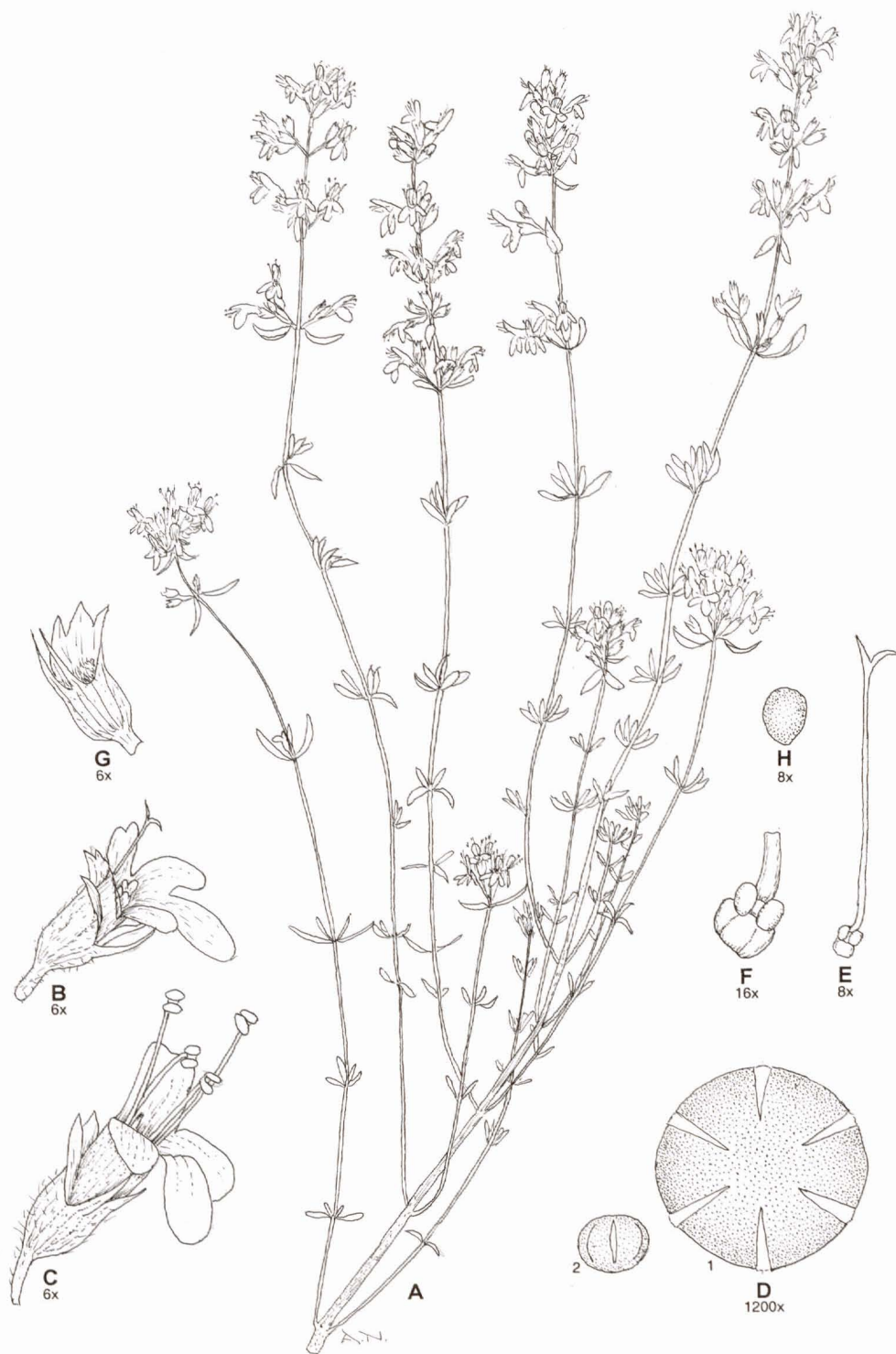
Bijenbezoek

Bijen zijn de belangrijkste bestuivers van de Echte tijm. Bij het bloemenbezoek komen ze met de bovenzijde in aanraking met het stuifmeel uit de helmknoppen of met rijpe stempels van de stamper. Doordat de bloembuis maar kort is, kunnen ze gemakkelijk bij het nectarium. Dat ligt kussenvormig onder tegen het vruchtbeginsel. Volgens Poolse gegevens varieert het suikergehalte in de nectar van 25-45%

Vermeerdering

Echte tijm vermeerdert zich door de vorming van zaad. De vrucht is een splitvrucht die in vier delen uiteen valt in de vorm van nootjes.

Na de bloei blijft de kelk aan de plant verbonden. Tijdens het rijpen van de vrucht sluit een harenkrans aan de binnenzijde van de kelk de kelkopening af. De nootjes met elk één zaad worden met de kelk mee door de wind verspreid. De zaden blijven twee tot drie jaar kiemkrachtig.

Echte tijm (*Thymus vulgaris*)

A deel van in bloei staande plant met tweeslachtige bloemen; B vrouwelijke bloem; C tweeslachtige bloem in het mannelijke stadium; D Stuifmeelkorrel (stephanocolpaat): 1 polair, 2 equatoriaal; E stamper; F vruchtbeginsel met nectarium; G vruchtkelk; H nootje.